

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-148/20 – 1

Lieta C-148/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 16. marts

Iesniedzējtiesa:

Amtsgericht Köln (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 20. janvāris

Prasītāja:

AC

Atbildētāja:

Deutsche Lufthansa AG

[..]

Pasludināts 20.01.2020

[..]

Amtsgericht Köln [Ķelnes pirmās instances tiesas]

Lēmums

Lietā

AC pret *Deutsche Lufthansa AG*

Amtsgericht Köln

28.10.2019

[..]

nolēma:

I Apturēt tiesvedību.

II Uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādus jautājumus prejudiciāla nolēmuma sniegšanai:

Vai PDR direktīva (Direktīva [ES] 2016/681, 27.04.2016) ir saderīga ar Pamattiesību hartas (Harta) 7. un 8. pantu attiecībā uz šādiem aspektiem:

1) Vai, ņemot vērā Hartas 7. un 8. pantu, saskaņā ar direktīvu pārsūtāmie PDR dati ir pietiekami noteikti?

2) Vai, ņemot vērā direktīvas piemērošanas jomu atbilstoši Hartas 7. un 8. pantam, tajā ir noteikta pietiekama objektīva atšķirība attiecībā uz PDR datu vākšanu un pārsūtīšanu saistībā ar lidojumu raksturu [oriģ. 2. lpp.] un apdraudējumu, kas pastāv konkrētā valstī, kā arī saistībā ar salīdzināšanu ar datubāzēm un paraugiem?

3) Vai visu PDR datu glabāšanas fiksētais, nediferencētais ilgums ir saderīgs ar Hartas 7. un 8. pantu?

4) Vai direktīvā ir paredzēta pietiekama aviopasažieru procesuālā aizsardzība saistībā ar saglabāto PDR datu izmantošanu, ņemot vērā Hartas 7. un 8. pantu?

5) Vai, ņemot vērā Hartas 7. un 8. pantu, ar direktīvu pietiekami tiek ievērots Eiropas pamattiesību aizsardzības līmenis, kad trešās valstis pārsūta PDR datus trešo valstu iestādēm?

Pamatojums

I

Tiesvedības priekšmets ir prasītājas prasība pret atbildētāju aviosabiedrību, lai panāktu, ka tiek izbeigta tās PDR datu pārsūtīšana atbilstoši *Fluggastdatengesetz* [Likumam par pasažieru datu reģistra datiem; turpmāk tekstā – “*FlugDaG*”] Vācijas Federatīvajai Republikai saistībā ar lidojumu no Minhenes uz Ankaru 2020. gada 5. martā ar atgriešanos Minhenē 2020. gada 10. martā.

2017. gada 10. jūnijā Vācijā stājās spēkā *Gesetz über die Verarbeitung von Fluggastdaten zur Umsetzung der Richtlinie EU 2016/681* [Likums par aviopasažieru datu apstrādi, lai transponētu Direktīvu ES 2016/681, *FlugDaG*]. Savienības 2016. gada 4. maija Direktīva 2016/681 (turpmāk tekstā – “PDR

direktīva”) attiecas uz pasažieru datu reģistra (tā saukto PDR datu: *Passenger Name Record*) izmantošanu teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem. Šī direktīva reglamentē aviopasažieru PDR datu pārsūtīšanu saistībā ar lidojumiem no Eiropas Savienības dalībvalstīm uz trešajām valstīm un no trešām valstīm uz dalībvalstīm, kā arī šo datu **[oriģ. 3. lpp.]** apstrādi. Tās 2. pantā ir ietverta izņēmuma klauzula valstu likumdevējiem, kas ļauj aptvert arī lidojumus Eiropas Savienībā. Minētās direktīvas 4. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums izveidot pasažieru informācijas nodaļas (PIN), kas ir atbildīgas par PDR datu vākšanu no gaisa pārvadātājiem, par to uzglabāšanu, apstrādi un pārsūtīšanu kompetentajām iestādēm, kā arī par PDR datu un to apstrādes rezultātu apmaiņu. Turklāt saskaņā ar minētās direktīvas 8. pantu dalībvalstīm ir jānosaka pienākums aviosabiedrībām, izmantojot “push” metodi, nosūtīt PDR datus, kas uzskaitīti I pielikumā, tās dalībvalsts PIN, kuras teritorijā reisam būs nolaišanās vai no kuras teritorijas notiks izlidošana. Turklāt saskaņā ar minētās direktīvas 9. un 11. pantu ir iespējama arī PDR datu pieprasīšana un pārsūtīšana starp PIN un – ar zināmiem nosacījumiem – arī PDR datu pārsūtīšana trešajām valstīm. Tās 12. pantā ir paredzēta datu glabāšana 5 gadus un depersonalizēšana, kas izpaužas kā noteiktu datu elementu maskēšana, kas ļauj konstatēt pasažiera identitāti, pēc 6 mēnešiem. Visbeidzot, minētās direktīvas 6. pantā ir regulēta PDR apstrāde, ko veic PIN, vienlaikus automātiski salīdzinot šos datus ar datubāzēm un tā sauktajiem paraugiem. Ar *FlugDaG* direktīva tiek transponēta valsts tiesībās. Kā PIN ir noteikta *Bundeskriminalamt* [Federālā kriminālpolicija], un *Bundesverwaltungsamt* [Federālā administrācijas iestāde] rīkojas kā PIN datu apstrādātāja. Atbildētājam pamatlietā saskaņā ar likumu ir pienākums pārsūtīt visus civilo lidojumu aviopasažieru PDR datus, kuri dodas no Vācijas uz citu valsti vai ieceļo Vācijā no citas valsts.

Prasītāja lūdza atbildētājam nenosūtīt *Bundeskriminalamt* datus par rezervētajiem lidojumiem uz Ankaru un atpakaļ. Atbildētāja līdz šim šo lūgumu nav apmierinājusi.

Prasītāja uzskata, ka *FlugDaG* noteikumi ir pretrunā Savienības tiesībām un ka turklāt datu nosūtīšana apdraud viņas vispārējās personīgās tiesības tiesību uz informatīvo pašnoteikšanos veidā. Šajā tiesvedībā prasītāja pret atbildētāju cēla prasību izbeigt attiecīgo darbību. **[oriģ. 4. lpp.]**

Atbildētāja uzskata, ka prasība par darbības izbeigšanu ir nepieņemama un ka prasītājam pamata lietā nav nepieciešama tiesiskā aizsardzība. Turklāt kritērijs, saskaņā ar kuru prasītāja pārsūta datus, esot vienīgais vērtēšanas kritērijs.

Vācijas Federatīvā Republika, ko pārstāvēja *Bundeskriminalamt*, iestājās lietā atbildētājas prasījumu atbalstam.

Prāvas iznākums ir atkarīgs no tā, vai ir likumīgs atbildētājas pienākums atbilstoši *FlugDaG* pārsūtīt prasītājas PDR datus personai, kas iestājusies lietā atbildētājas prasījumu atbalstam – Vācijas Federatīvajai Republikai; šī tiesa uzskata, ka no starp pusēm noslēgtā gaisa pārvadājumu līguma un katrā ziņā no *BGB* [*Bürgerliches Gesetzbuch*, Vācijas Civilkodeksa] 1004. panta 1. punkta otrā teikuma pēc analogijas *BGB* 823. pantam izriet atbildētājas pienākums atturēties paziņot personas datus bez pietiekama juridiskā pamata, jo tas būtu prasītājas vispārējo personīgo tiesību kā tiesību uz informatīvo pašnoteikšanos pārkāpums. Savukārt prasītājai šāda paziņošana būtu jāakceptē, ja *FlugDaG* būtu pietiekams juridiskais pamats. Tas tomēr nozīmē, ka šī likuma pamatam, Direktīvai 2016/681, ir jāatbilst Savienības tiesībām, it īpaši Pamattiesību hartas 7. un 8. pantam. Gadījumā, ja direktīva ir pretrunā Savienības tiesībām, arī tās tranpozīcija valsts tiesībās ar *FlugDaG* ir prettiesiska un šis likums nevar būt pamats pušu starpā esošo attiecību ietvaros pārsūtīt prasītājas PDR datus personai, kas iestājusies lietā atbildētājas prasījumu atbalstam.

III [oriģ. 5. lpp.]

Pastāv šaubas par PDR direktīvas saderību ar Hartas 7. un 8. pantu:

Ar Hartas 7. pantu tiek aizsargāta privātā dzīve. Hartas 8. pants aizsargā personas datus. Personas dati tiek aizsargāti saistībā ar privāto dzīvi. PDR direktīva attiecas uz šādiem datiem. PDR reģistrā ir paredzēts vākt, uzglabāt un apstrādāt personas datus. Tādējādi direktīva skar Hartas 7. un 8. pantu.

Ar Hartas 8. panta 2. punktu ir atļauta personas datu apstrāde noteiktiem mērķiem un ar attiecīgās personas piekrišanu, kā arī, ja pastāv cits likumīgs pamatojums, kas paredzēts tiesību aktos. Vispārējo interešu mērķis ir nodrošināt sabiedrības drošību. Šis mērķis pamato dziļu iejaukšanos Hartas 7. un 8. panta aizsardzības jomā. Šī direktīva tiecas uz šo mērķu sasniegšanu. To mērķis ir teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršana, atklāšana, izmeklēšana un saukšana pie atbildības par tiem. Taču iejaukšanās pasākumiem, kas skar šos mērķus, ir jābūt samērīgiem. Personas datu aizsardzības ierobežojumi ir jāsteno absolūti nepieciešamā robežās. Šajā nolūkā ir nepieciešams, lai direktīvā būtu skaidri un precīzi noteikumi, kas reglamentē tajā paredzēto pasākumu apjomu un piemērošanu.

No tā izriet šādi pieci jautājumi:

1.

Ņemot vērā iepriekš atgādinātās PDR direktīvas prasības, PDR dati, kas jāvāc un jānosūta, ir jādefinē skaidri un precīzi, pretējā gadījumā PDR dati nav pietiekami

4

noteikti. Saskaņā ar PDR direktīvas I pielikuma 8. un 12. punktu attiecīgie dati ietver tostarp atzīmi par bieži lidojošu personu (*Frequent Flyer*), kā arī vispārējas piezīmes. Kas ir domāts ar bieži lidojošu personu, šķiet neskaidrs. Tas var ietvert tikai paziņojumu par dalību **[oriģ. 6. lpp.]** lojalitātes prēmiju programmās biežiem pasažieriem vai tomēr konkrētu informāciju par personas, kas piedalās šādā programmā, lidojumiem un rezervācijām. Vispārējām norādēm ir paredzēts brīvs teksta lauciņš. Direktīvā nav precizēts, ko tieši tur varētu vai vajadzētu rakstīt. Informācijas, kuru var ietvert šajā vietā, raksturs un apjoms nav definēts izsmelīgi, jo nav paredzēti nekādi ierobežojumi. Tādējādi rodas pirmais jautājums, vai direktīvā ir pietiekama noteiktība attiecībā uz pārsūtāmajiem PDR datiem, ņemot vērā Hartas 7. un 8. pantu.

2.

Turpinājumā, ņemot vērā iepriekš atgādinātās prasības, direktīvai ir jābūt samērīgai tās piemērošanas jomā. Direktīvā nekādi nav nošķirti lidojumu veidi saistībā ar PDR datiem, kas par tiem jāsniedz. Ir aptverti visi starptautiskie lidojumi neatkarīgi no izlidošanas valsts vai galamērķa valsts vai konkrēta vai palielināta apdraudējuma kādā valstī. Šo piemērošanas jomu, izmantojot izņēmuma klauzulu, var paplašināt arī attiecībā uz Eiropas Savienības teritoriju. Arī attiecībā uz datiem nav notiktas nekādas atšķirības saistībā ar direktīvas mērķiem – apkarot terorismu un smagus noziegumus – piemēram, aspektā par personu, uz kurām attiecas dati, bīstamību vai iemeslu turēt tās aizdomās. Ir apšaubāms, ka tas joprojām atbilst prasībai, ka datu glabāšanai ir jāatbilst objektīviem kritērijiem, kas izskaidro saikni starp saglabātajiem personas datiem un sasniedzamajiem mērķiem.

Šis samērīguma jautājums turpinās nākamajā jautājumā par to, ciktāl procesuāli vai materiāltiesiski noteikumi ir pietiekami PDR datu turpmākai izmantošanai. Direktīvas 6. panta 3. punktā ir paredzēta pārsūtīto PDR datu beznosacījumu salīdzināšana ar esošajām datubāzēm un paraugiem. Nav precizēts, ar kādiem juridiskiem nosacījumiem šī salīdzināšana ir jāveic. Saistībā ar samērīgumu šajā ziņā ir jāņem vērā arī mērķa un līdzekļa attiecība. Mērķis sīkāk ir precizēts direktīvas II pielikumā. Tomēr visu minēto mērķu sasniegšanai ir paredzēta datu apstrāde vienādā apmērā, vēlāk nenošķirot **[oriģ. 7. lpp.]**, cik lielā mērā datu salīdzināšana faktiski veicina katra sarakstā iekļautā nozieguma atklāšanu vai novēršanu.

Līdz ar to rodas otrais jautājums, proti, vai, ņemot vērā direktīvas piemērošanas jomu atbilstoši Hartas 7. un 8. pantam, tajā ir noteikta pietiekama objektīva atšķirība attiecībā uz PDR datu vākšanu un pārsūtīšanu saistībā ar lidojumu raksturu un draudiem, kas pastāv konkrētā valstī, kā arī saistībā ar salīdzināšanu ar datubāzēm un paraugiem.

3.

Saskaņā ar iepriekš izklāstīto iejaukšanās pasākumam ir jābūt ierobežotam ar absolūti nepieciešamo. Atbilstoši PDR direktīvas 12. pantam PDR datus saglabā 5 gadus pēc to pārsūtīšanas, pēc sešiem mēnešiem veicot datu depersonalizēšanu, ko zināmiem nosacījumiem var atcelt. Nav nošķirti konkrēti uz personu attiecināmi apstākļi atkarībā no tā, vai šī persona ir vai nav saistīta ar apdraudējumu. It īpaši tādu personu PDR datu glabāšana, kuras netiek turētas aizdomās un jau ir izceļojušas, arī tiek veikta, šajā gadījumā neidentificējot saikni ar minētās direktīvas mērķiem. Tādēļ rodas jautājums, vai glabāšanas ilgums ir ierobežots līdz absolūti nepieciešamajam. No tā izriet trešais jautājums par to, vai visu PDR datu saglabāšanas fiksētais, nediferencētais ilgums ir saderīgs ar Hartas 7. un 8. pantu.

4.

Iejaukšanās personas datu aizsardzībā ir ne tikai jāpamato, bet arī tās tiesiskumam ir jābūt pārbaudāmam. Rodas jautājums, vai un – apstiprinošas atbildes gadījumā – kādā mērā pašā direktīvā ir paredzēta šāda procesuālā aizsardzība ar neatkarīgu uzraudzības iestāžu starpniecību. Direktīvas 12. panta 3. punktā ir paredzēts, ka depersonalizēšanas atcelšanai ir jāsaņem tiesas vai citas valsts iestādes izdota atļauja. Taču iejaukšanās procesuālajai aizsardzībai, ņemot vērā Hartas 7. un 8. pantu, varētu būt nepieciešama pilnīgāka pārbaude administratīvajās iestādēs vai tiesās, tostarp pirms datu nosūtīšanas [oriģ. 8. lpp.], uzglabāšanas un izmantošanas. No tā izriet ceturtais jautājums par to, vai direktīvā ir paredzēta pietiekama aviopasažieru procesuālā aizsardzība saistībā ar saglabāto PDR datu izmantošanu, ņemot vērā Hartas 7. un 8. pantu.

5.

Visbeidzot, prasība personas datu aizsardzības ierobežojumus noteikt tikai absolūti nepieciešamā apmērā attiecas uz attiecībām ar trešajām valstīm, uz kurām tiek pārsūtīti PDR dati. Lai šādu pārsūtīšanu ietvaros garantētu Savienībā piemērojamo aizsardzības līmeni, varētu būt nepieciešami pasākumi tā nodrošināšanai. Šādi pasākumi atbilstošajā direktīvas 11. pantā nav paredzēti. No tā izriet piektais un pēdējais jautājums par to, vai, ņemot vērā Hartas 7. un 8. pantu, ar direktīvu pietiekami tiek garantēts Eiropas pamattiesību aizsardzības līmenis, kad trešās valstis pārsūta PDR datus trešo valstu iestādēm.

[..]

6